

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата

95-20-046 / 30.11.2016 г.

ДОКЛАД ЗА СРЕЩАТА В БРЮКСЕЛ НА ЕСМГТД, ПРОВЕДЕНА НА 14 и 15 НОЕМВРИ 2016 В БРАТИСЛАВА

ПО СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВСС

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВСС,

В качеството ми на национално лице за контакт по граждански дела към ЕСМГТД представям настоящия Доклад за посещението на изпратените от българска страна участници относно обсъдените теми и приетите решения.

Срещата на ЕСМГТД се проведе в гр. Братислава, Словакия в два дни, съответно 14 и 15 ноември 2016 г. и бе посветена на проблемите по приложението на Регламент 1393/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета относно връчване в държавите -членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански и търговски дела и Регламент 16/2001 г. относно сътрудничеството между съдилищата на държавите -членки при събиране на доказателства.

От българска страна участваха съдия Рената Халъова, член на Националната съдебна мрежа, съдия Валентина Бошнякова, национално лице за контакт по търговски дела към ЕСМГТД и съдия Богдана Желявска, национално лице за контакт по граждански дела към ЕСМГТД, командировани с решение на ВСС.

Първият ден - 14.11.2016 г. бе посветен на проблемите по прилагането на Регламент 1393/2007 г. във връзка с предстоящите изменения в него.

Срещата протече при следния дневен ред:

ЗАСЕДАНИЕ НА 14 НОЕМВРИ 2016 Г.:

Дневният пед на срещата, така, както беше оповестен предварително, бе променен. На участниците бяха раздадени предварителни бележки относно дискусиата, която се проведе, в които се съдържаха конкретни въпроси, касаещи конкретната проблематика. Ще представя на Вашето внимание проведените дискусии и дадените обобщения по конкретните отделни пунктове.

В началото Представителят на Европейската комисия, госпожа Сала Саастмойнен, информира присъстващите, че Европейската комисия е включила в приоритетите за 2017 г. развитието на единния пазар, он-лайн продажбите и сигурността на дигиталното съдържание на договорите и, в тази връзка, хармонизация при стълкновителни норми в отделните държави - членки. Правилното прилагане на Регламент 1393/2007 г. и Регламент 1206/2001 г. е изключително важно, тъй като те се прилагат вече 15 години /Регламент 1393 замени съществуващия 1348/ и безспорно следва да бъде извършена оценка относно практическото им функциониране в държавите -членки преди ревизирането им.

Извършва се, също така, ревизия на Регламент Брюксел 2а и Регламент eIDAS, както и поставяне на различните правни режими, продължава и развитието на Проекта eCODEX.

1. Първият въпрос, поставен на обсъждане бе проблемът с некоректния адрес на

Първият основен проблем е свързан с трудността /и понякога невъзможността/ за намиране адреса на ответника /длъжник/ - от една страна откриване на адреса и от друга, - физическото присъствие на лицето на адреса.

В тази връзка в голяма част от случаите съобщенията се връщат с отбелязването "лицето непознато". Редица европейски инструменти съдържат разпоредби, които задължават сезшраните съдилища да съберат достатъчно доказателства, че длъжникът е уведомен или че са предприети всички законови стъпки за неговото откриване, връчване на съответните книжа и уведомяване. Европейският съд по правата на човека постановява, че ответник, който пребивава в друга държава, може да бъде уведомяван само посредством "обратно разписка" и, съответно, решение срещу него може да бъде издадено в негово отсъствие само в случай че добросъвестно са предприети всички законови действия по отношение на неговото уведомяване.

Голяма част от държавите -членки притежават Регистри, които съдържат база - данни, до които може да бъде предоставен достъп при различни условия /понякога и срещу заплащане на разумни такси/. Тези Регистри са различни - както по структура /централизиран и децентрализиран/, така и относно характера на информацията, която съдържат и възможността за получаване на достъп и използване за нуждите на Регламента.

С оглед на това се обсъжда възможността за развитие използването им при трансграничното връчване на документи.

Практиката в различните държави е различна.

Според представителите на повечето от държавите - членки задължението за посочване на адрес за призоваване е на страните, а не служебно от съда.

Представителят на Холандия поддържа това становище, като изрично заяви, че не следва да се разграничава положението при националните и трансграничните случаи. Регистри съществуват, но страните са водещи при търсенето и предоставянето на информация за адресите.

Австрия подкрепи тази позиция, като подчерта, че това е фундаментален принцип в правото, както и този за равенството на страните в процеса. Бе изрично заявено, че този въпрос следва да бъде решен на политическо ниво.

Кипър се присъедини. Посочи се, че съществуват Регистри за юридическите лица. Също така се присъединиха към заявното от Австрия, че въпросът следва да се реши на политическо ниво.

Германия подкрепи тезата, че предоставянето на адрес е задължение на страните. В Германия съществуват множество Регистри - по един във всеки град. Те са достъпни за всеки - страните, съда, т.н.

В Словакия и България съществуват Търговски Регистри и Регистри за населението, но до последните гражданите нямат достъп - това може да стане или с разпореждане на полицията или по решение на съда. Отделно от това в тези държави се използва практиката на двустранните договори - с тези държави, с които такива са сключени, за улесняване на връчването и при необходимост,

Великобритания и Ирландия заявиха, че не следва във всички случаи да бъде предоставян достъп от Регистрите. Задължението за посочване на адрес е на страните. Във Великобритания съществува Регистър за юридическите лица. Съществува и фигурата на т.нор. "офицери по изпълнението", които, срещу заплащане, осъществяват връчване. Отделно от това би могъл да се използва и FACEBOOK.

Представителите на Швеция посочиха, че в Швеция липсата на вписана информация за лицата, чието уведомяване се иска, което понякога пречатства намирането на актуалния им адрес.

В държави като Франция и Белгия съществува фигурата на "юсиерите" /институт, подобен на частните съдебни изпълнители - само по отношение на връчването на книжка/. В тези държави проблемите са по-малко, защото /при заплащане на съответните такси/ тези лица носят отговорност за уведомяване на страната и за намиране на нейния адрес. В Белгия съществува Регистър за юридическите лица със свободен достъп за всеки, а достъпът до Регистъра на физическите лица е ограничен и това става посредством законови методи, напр. съдебно разпореждане. В Белгия основните проблеми са при директното връчване на документи. Подобна е ситуацията в Люксембург, съществуват и Регистри, а информацията за това е достъпна в Портала.

Във Финландия също има такива Регистри и въпросът е уреден по сходен начин.

Португалия също смята, че предоставянето на информация е задължение на страните. Съществуват Регистри, от които би могло да се получи информация.

Представителят на Естония се присъедини към казаното, като посочи, че, в случай че страните са в невъзможност за предоставяне на информация за адреси, това се извършва от съда, а от 2014 г. съдът има директен достъп до Регистъра на населението.

Италия се присъедини към казаното от Великобритания и Германия, като нейният представител заяви, че няма единен Регистър за населението, от който може да се получи информация. Такива Регистри съществуват в общините, но на много места все още те не са дигитализирани. Подчерта ролята, която трябва да шграят Централните органи.

В Литва от 2016 г. е въведена фигурата на "байлифс", които, подобно на съществуващите в Белгия и Франция осъществяват връчването и за отговорни за него. Съществуват Регистри - търговски и за населението.

В обобщение представителят на ЕК подчерта, че ситуацията в отделните държави е различна. Задължение на държавите - членки е да предоставят информация за базите - данни. Следва да се повиши ролята на Агенциите и органите, които приемат молбите за връчване и на Централните органи. Отделно от това съществена разлика съществува при връчванията по различни видове граждански и търговски спорове и "фамилните дела" - делата, свързани с издръжки, Брюксел 2а, някои Хагски конвенции. При издръжките дори и самият Регламент предвижда различен режим за връчване при национални казуси и такива с трансграничен елемент.

2. Връчване на извънсъдебни документи.
Европейският съд по правата на човека постановява, че терминът "извънсъдебни документи", визиран в чл. 16 от Регламент 1393/2007, е самостоятелно понятие от правото на ЕС, който следва да се интерпретира независимо от подобни понятия от националното право. ЕДПЧ постановява също, че не следва да бъде ограничаван кръгът от документи,

които следва да бъдат връчвани по този ред, като освен документи, заверени от публични власти, следва да бъдат връчвани и частни документи, чието формално пренасяне на адреса в чужбина е необходимо за упражняване на граждански и търговски права. По този начин понятието се разширява, като може да бъде включена, при определени обстоятелства, и частната кореспонденция.

В Португалия съществува процес за връчване на частни документи, подобен на съществуващото в България връчване с нотариална покана.

Според представителите на Швеция връчването на частни документи следва да бъде извършено по частен път, например по реда на чл. 15 от Регламента, чрез директно връчване.

3. Електронно връчване на документи. Законови аспекти.

Проблемите се състоят в това, че при електронното връчване на документи следва да се работи с различни електронни системи в различните държави - членки. Европейското разрешение на проблема е да се търси признаване на законността на електронното връчване на документи, които са доставени в сигурна електронна среда.

В този контекст възниква въпросът необходимо ли е въвеждането на европейски стандарти в случаите на електронно връчване в чужбина, например дали е достатъчно приемане от страна на адресата, независимо от наличие или ни на другите законови формалности и изисквания.

Друг важен въпрос и дефиницията на електронно трансгранично връчване на книжа. Този въпрос е важен, пред вид факта, че при приемането на един случай за трансграничен, към него следва да бъдат приложени всички последици от връчването по Регламент 1393/2007 г. С всички стандарти относно защита на правата на ответната страна.

Бе даден пример с връчване по електронен път на документи в чужда държава и възниква въпросът: следва ли да се счита, че това връчване следва да бъде базирано на обстоятелството, че лицето по официални данни се намира в чужбина и е достатъчно физическото му пребиваване на адреса или е достатъчен моментът на връчване по електронен път.

Отново бе посочено от различни представителни, че е изключително важно да бъде дадена дефиниция на "трансгранични случаи".

Бе подчертана от Полша необходимостта от изработване на европейски стандарти в тази насока.

Представителят на Румъния уточни, че за приемане на връчване с трансграничен елемент е достатъчно лицето да има адрес в чужбина.

Представителят на Естония също заяви, че в този случай не е важен кредиторът, важно е лицето, на когото следва да се връчат книжата.

4. Специфични методи на връчване на документи.

А/ Връчване по пощата - интерпретация на чл. 14 от Регламент 1393/2007 г.

Това е най-често използваният метод за връчване на документи в чужбина, но, разбира се, се нуждае от още малко осъвременяване. Чл. 14 от Регламента позволява на държавите - членки да осъществяват директно връчване на територията на друга държава чрез пощенски услуги. Целта е хармонизация на връчването, изисква се обратна разписка.

В някои случаи, обаче, връчването по пощата е изключено от възможностите, предоставени от държавата - членка, съобразно правната ѝ система. В тази връзка през 2013 г. ЕК изготви изследване за случаите, при които връчване на документи по пощата е изключено и това е предоставено на различни лица.

Друг съществен въпрос бе поставен от ЕСПЧ и той е дали в случай на невръщане на обратната разписка за получаване на документите, но издаване на документ от съответните пощенски власти за доставянето, това може да бъде прието за редовно връчване.

Представителят на Унгария заяви, че този метод е много удобен и ефективен за Унгария. Проблемът е, че на практика не винаги е много ясно лицето, което е приело обратната разписка.

Италия се присъединява към казаното от Унгария, като бе предложено да се създаде унифициран формуляр за обратната разписка.

Б/ Директно връчване.

Според чл. 15 от Регламента лицето, което желае връчването, може да използва за това съдебните служители или други компетентни органи в замолената държава за осъществяване на това. Този метод на практика се използва изключително рядко, пред вид факта, че много държави, между които и България, не го допускат, но той би могъл да бъде много ефикасен и лесен, ако бъде развит. Над това би могло да се помисли, особено пред вид разширената интерпретация на термина "извънсъдебни документи", дадена от ЕСПЧ.

Според представителя на Великобритания този начин на връчване е възможен само между държави, които приемат това.

От представителя на Швеция бе споделено, че на практика съществува много потенциал в този метод на връчване, въпреки че понастоящем той се използва от малко държави. Най-голямата пречка е липсата на информация, а обикновено съществуващата е на езика на съответната държава.

Германия приема този метод на връчване, но споделя практически проблеми като Швеция.

ЗАСЕДАНИЕ НА 15 НОЕМВРИ 2016 Г.:

Бяха разгледани и обсъдени проблемите по приложението на Регламент 1206/2001 г. на Европейския парламент и на Съвета относно сътрудничеството между съдилищата на държавите - членки при събиране на доказателства.

1. Какво включва в себе си понятието "Събиране на доказателства" съгласно Регламент 1206/2001 г.

Изследване, проведено от ЕК през 2013 г., включващо и отговори на Въпросник, установи, че понятието за събиране на доказателства е различно при различните държави - членки. Това обстоятелство, обаче, дава възможност на съдилищата на заморени държави да отказват събиране на доказателства на различни причини, без да е налице единна практика в ЕС. Първото практическо помагало по приложението на Регламента е издадено през 2005 г.

Поставя се въпросът в понятието за "Събиране на доказателства" следва ли да се включи издирването на адреса на дадено лице, да се иска изготвяне на кръвни проби, информация за социално - икономическото положение на лицето, изготвянето на социални доклади, информация за банкови сметки на ответника. Това са все генерални въпроси, на които следва да бъде отговорено.

Практиките и разбирането в отделните държави са различни. Беше зададен и въпросът дали нотариусите могат да използват Регламента за Събиране на доказателства, на който всички представители отговориха отрицателно.

Всички изказали се единодушно заявиха, че понятието за "Събиране на доказателства" не е много ясно и е необходима конкретизация. Всички се обединиха около извода, че не

може да се приеме, че това понятие е самостоятелно и следва да бъде оставено на преценката на съответните органи в страните - членки.

Преобладаващо е мнението, че за събиране на доказателства за ДНК или кръвната група на лицето и издирване на адреса на който лицето живее не следва да се прилага Регламентът.

На различно становище бяха само представителите на Гърция, които допускат прилагане на регламента в този случай.

По-различно стои въпросът що се касае до изискване изготвянето на социални доклади по Регламент Брюксел 2а /чл. 55/ и тук би могло да се помисли и, с оглед осигуряване на максимална бързина, да се прецени кой инструмент да се използва.

Преобладаващо е мнението, че няма никаква връзка между Регламент 1206/2001 г. и Регламента за банковите запрори.

Обобщението на ЕК беше, че не трябва да се допуска дискреционно тълкуване на понятието "събиране на доказателства" от страна на замолената държава, чиито органи са компетентни за събирането на съответните доказателства и чиито процесуални норми се следват. Бе предложено от представителите на Естония в информационните брошури държавите да публикуват информация кой пед за събиране на доказателства предпочитат - този по Регламент 1206/2001 г. или такива по други Регламенти,, според Финландия, най-важното в случая е възможността за международно - правно сътрудничество.

Отново бе подчертано от ЕК, че целта е разширяване на понятието.

2. Събиране на доказателства чрез модерните технологии. Видеоконференцията като способ.

Направен бе изводът, че въпреки целта към прозрачност и бързина при събирането на доказателства, видеоконференцията не се използва в достатъчна степен.

Представителите на различните държави се обединиха около извода, че този метод е изключително позитивен и е необходимо по-честото му ползване.

В повечето държави видеоконференцията се използва много по наказателни дела и твърде малко по граждански дела.

Представителите на Германша посочиха като проблем липсата на унифицирани стандарти при използването на видеоконференция. А тези на Великобритания - необходимостта от предоставяне на информация за апортурата и техническите й показатели. Това бе и обобщението на ЕК.

Бе уточнено, че апаратурата за видеоконферентна връзка може да бъде използвана само за тези цели.

Като положителен пример бе посочена Франция, където през изминалата година има 400 молби за провеждане на видеоконференция. В Италия ти са 40. Във Франция апаратура за провеждане на видеоконферентна връзка има във всеки съд. В Румънша - в 44 съдилища. Видеоконференцията се използва много в Португалша, като там, след получаване на молбата, съответните служители от съда си свързват със служителите на молещата държава, изпратили молбата по телефона за изяснянани на техническите и организационните параметри.

3. Директно събиране на доказателства - чл. 17 от Регламента.

Бе констатирано от ЕК, че все още този метод се използва много рядко. Причините могат да бъдат от различно естество - недостатъчно апаратура във всички съдилища или недостатъчното познаване на езици от страна на съдии и съдебни служители.

Отделно от това предвиденото от Регламента процедура е изключително формалистична и тромава.

Представителите на Франция и Литва заявиха, че много пъти формулярите са зле попълнени, а този на Великобритания - че може би е необходимо изготвяне на ново Практическо помагало, тъй като предишното е съставено приз 2005 г.

4. Събиране на доказателства по електронен път - чл. 10/3/ от Регламента. Много лесен и удобен метод за събиране на доказателства. Според ЕК проблемите не са сериозни. Те са чисто практически и те са свързани с доказване на обстоятелството, че страната е получила по електронен начин съответния мейл, например, че той е изпратен и доставен на мейлния електронен адрес.

Тук има огромна разлика между гражданско и наказателно право. Презумпцията е, че документът е получаеми и получен, докато това не бъде опровергано. Франция заяви, че електронното доказателство има процесуално същата стойност като това на хартиен носител.

Стандарти не съществуват, такива има в наказателното право, а те не могат да б дат използвани.

Представителите на Холандия и Италия заявиха, че вече в тези държави има специални норми за дигитализирано събиране на доказателства и електронно правосъдие.

5. Задължителен характер на процедурите за с бира не на доказателства и връзката им с националните норми при страните -членки.

Безспорно е, че характерът на Регламентът не е задължителен. Налага се мнението, че той не покрива изчерпателно всички хипотези на събиране на доказателства, а само цели да създаде улеснения, допускайки и приложението на други инструменти, като се премахне излишната бюрокрация.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ,

Срещата протече успешно и беше ползотворна от практическа гледна точка. В по-късен момент ще бъдем информирани дали ще бъдат сформирани работни групи за издаване на нови Практически ръководства, с оглед хармонизиране на правните системи и уеднаквяване на практиката на държавите - членки.

София, 28.11.2016 г.

С уважение:
Богдана Желявска,
Национално лице за контакт към ЕСМГТД

